

Gost dim se je valil iz terdnjave, strašno so pokali goreči tramovi — nič več ni bilo tu oteti. „Za manoj, bratje“ — zavpije Herman — „le mrtve naj nas sovražnik v svojo oblast dobi“ — in pri teh besedah skoči s še ostalimi iz plamena in kladare. Hotel je ali predreti kolo sovražnikov in uskočiti v gore, ali pa prodati življenje svoje po nar skopejši ceni. Kakor divji klopčič razjarenih kač v afrikanskih puščavah se s sovražniki zavertijo, sprimejo, streljajo, sekajo, mahajo, bodejo — ura še ni minila — že so Herman in večidel vsi tovarši, oni hrabri branitelji Predila, v spolnovanji dolžnosti poklica izdihnili svoje drage dušice. — Samo nekaj ranjenikov je bilo vjetih, med njimi stotnik Jankovič in stražmojster Golek. Al sreča jima je bila mila, ušla sta med potjo, povernila se v domovino in oznanila domá ostalim bratom slavno smert Prediljskih junakov.

Prederta je bila tedaj meja in Francozi so vreli proti Terbižu in naprej proti Donavi. Al tam jih je poleg mesta Slavkova (Aspern) prišla združena naša armada, in maševaje se za smert svojih bratov pobila jih tisuč in tisuč. Štiri leta pozneje pa so zapodile zmagovavne avstrijske kerdela pod vodstvom generala Hiller-a ravno s tega klanca prevzetne sovražnike in osvojile Koroško za vselej nepovabljenih gostov. — Povernil se je bil zopet prejšni mir in tihota na tem mestu. Zob časa je glodal več let razvaline Prediljske kladare in komaj še je bil zaznati zadnji ostanek imenitnega, s kervjo obilno napitega kraja. Le kadar so ob hudem vremenu blede megle se žalostno od Mangarta doli na homec privlekle, bi bil memogredoč popotnik v svoji domišli skoraj misliti utegniti, da priplazili so se duhovi tukaj ubitih, obiskavat gnijoče trupla svoje.

Leta 1848 je bilo, kakor je vsakemu naših bravcov znano, leto prekucij. Talijansko je bilo prvo na nogah. Cesar Ferdinand, akoravno nič manj kakor da bi se bil bal pešice ljudi, je vendar, svest si prislovice: „Če priljubljen ti je mir, bod' za boj pripravljen zmir“. hotel postaviti nove obrambe proti sovražnim navalom in na mogočno besedo njegovo so se vzdignile iz razvalin Naborjetskih in Prediljskih kladar nove, po šegi in umetnosti našega izobraženega veka napravljene terdnjave. (Konec sledi.)

Kratkočasno berilo.

Konj in vol.

Neki kmetovavec na Gorenškem je imel navado konja in vola vkup vpregati in z njima voziti, kakor se okoli Ljubljane še zdaj večkrat vidita konj in vol vkup naprežena. Konj je grozno nerad vidil zraven sebe vola, prvič že zato, ker ga je bilo sram z govedetom vprežen biti; drugič pa tudi zato, ker je preveč vleči mogel, vol je le zadej ostajal.

Konj je le želel konja za tovarša imeti. Enega dne sta mogla dolgo njivo izorati; zlo trudna prideta zvečer domú, tako, da se nobenemu jesti ne ljubi. Ko vse potihne. vol začne konji tako govoriti: „O neusmiljen je naji gospodar, ker naji tako h težkemu delu toliko časa priganja, da nama še oddihniti ne dá. Konj odgovori: „Res je to, pa vés, ljubi moj tovarš, jez ti vém dober svét, da se boš vsega dela znebil“. Vol reče: „Daj prijatelj, daj! povej mi, kako naj bi naredil, da me bo gospodar pri miru pustil, da me ne bo tako h delu priganjal; vse bom bogal, kar mi boš svetoval. Konj pravi: „Če hočeš, da te ne bo gospodar precej jutri napregel, kar bolnega se naredi, nič ne jej, kar koli ti bo gospodar ponujal, ne pokusi, in pa stokaj, boš vidil, da boš domá ostal“. Vol uboga, kakor mu je konj svetoval, nič ne je in zjutraj ko gospodar zgodaj pride jima pokladat, vol stoka in se nobene klaje ne dotakne. Gospodar pravi: vol je bolan, nič ni jedel; pustimo ga v hlevu in samega konja naprezimo. Tako gresta hlapec in gospodar na njivo in sta celi dan s samim konjem orala. Konj si misli, zdaj sem si pa pravo naredil, tovarša sem naučil brez dela ostati, jez moram pa celi dan orati. Vendar konj vse rad preterpi, da bi le dobil česar želí. Vesel je slišal go-

spodarja govoriti, da misli vola pobiti in ž njim se gostiti. Toda vse drugač se je razšlo, kakor konj misli. Gospodar je vola prodal sosedu, kjer se mu dobro godí, in kupi zdaj namesto vola — osla. Pred je konj z volom vprežen nerad vozil, zdaj mora zraven osla vleči več kakor pred zraven vola. Gospodar ga je tako priganjal, da je začel hujšati, in kmali potem pogine.

Spoznal je konj, da resnično je: „Kdor drugemu jamo koplje, sam va-njo pade“.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Vélikega Varadina na Ogerskem 17. junija.
V—an. Naj Vam naznanim danes kaj malega zastran letošnje letine. Dva dni pred sv. Medardom je bila v okolici naši huda ura, da stari ljudje ne pomnijo take; od 10. ure zvečer noter do tréh družega jutra je bilo nebó v enomér vneto; ljudje si niso upali spat iti, ker so se nesrečne strele bali. Hvala Bogu! da toča, čeravno se je ponoči dvakrat precej hudo vsula, vendar ni velike škode naredila. Na sv. Medarda dan je večkrat deževalo; ljudje so z glavami majali ter so 40 dni slabo vreme prerokovali, toda njih prerokovanje se dosedaj še ni jelo spolnovati, marveč solnce tako hudo pripeka, da človek ne vé kje pred vročino zavetja iskati. Ako nam Bog kmali pohlevnega dežja ne pošlje, ne vém kakošna bo; žitna cena je že sedaj močno poskočila. — Ta teden se je košnja pričela; nakosí se ne veliko, toda na velikih senošetih se vendar le veliko merve nabere, in samo dobre. Ko je trava pokošena, jo dajo tako dolgo v redicah ležati, da je do dobrega suha, po tem jo prec na senošetih v velike kupe spravijo, in še le, kadar je potrebujejo, jo domú vozijo. — Žeti bojo konec tega mesca začeli; ako polja ostanejo kakoršne so, se bo obilo našelo in tudi dosti namlatilo, ker ozimino žito ima kaj lepo polno in veliko klasje; krompir in turšica tudi prav bogato letino obetata. — Ker krompir tukaj še ni nobeno leto gnjil, ga po veliko sadé ali prav za prav podoravajo; ne gnojé se vé da mu ne, kakor tudi drugemu žitu ni navada in tudi potreba ni gnojiti. Ob kraji njiv solnčnice rastejo, katerih seme dokaj dobrega olja daje. — Kader se bodo po Ogerskem kmetijske družtva ustanovile, se bo obdelovanje polja in travnikov gotovo na višjo stopnjo povzdignilo, toda do sedaj se v teh krajih od imenovanih družtev še nič ne sliši in nič ne bere, saj v okrožji Véliko-Varadinske deželne vlade ne. Kmetuje vsak, kakor se je od svojih prednikov učil; ne bere nič, ne sliši nič kaj se drugod po svetu godí. Šole bojo že tudi nekaj v tej reči pomagale; al preden bo sedanja šolska mladež sejala in orala, bo še precej Donave v morje steklo. V poprejšnjih časih se v šolah nikjer ni veliko od kmetijstva govorilo, na Ogerskem pa že čisto nič. Šolskim učnikom se je tukaj tako majhno plačilo dajalo, da so bili primorani pri grajšinah poljskega zaslužka iskati, ali pa kako drugač za potrebni živež in obleko skerbeti. S časom se bo vse na bolje obernilo, ako se dogotovi to, kar višja vlada zastran povzdige starih in za osnovo novih šol velevala. — Sedaj pa še kaj drugega, da Vam ne pošljem praznega papirja. Pokopališč ima Véliki Varadin petero, nar večje je pokopališče katoličanov. Na vsakterem pokopališču je sadno drevje nasajeno, kar te tihe kraje veliko prijetniše dela kakor iz kamenja izsekani spominki. Katoliškega pokopališča so morali preteklo leto veliko pridelati, ker je kolera v tem mestu hudo razsajala. Eni terdijo, da se je že tudi letos nemila ptujka tukaj oglasila; ravno večeraj je en mladeneč, kateri je v nedeljo še zdrav in dobre volje bil, nanagloma umerl; menda pa le po tistem žolčnem bljuvanji, ki se ob hudi vročini vsako leto tu in tam nahaja. Ker se merzlica rada tistih loti, kateri nimajo nobenega reda in nobene mere v jedi in pijači, ali kateri preveč mastne jedila povživajo, se ni čuditi, da je tukaj toliko merzličnih, in ni čuda, če se jih tudi kolera rada prijema. Ljudje se tukaj sami s svojim zdravjem kregajo; drugod se mora le